

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

AASTAARUANNE 2014

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

AASTAARUANNE 2014

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

**Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu käsitlevatele küsimustele**

**Tasuta infotelefon: (*)
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2015

PDF ISBN 978-92-9242-079-6 ISSN 1831-0478 doi:10.2804/071169 QT-AB-15-001-ET-N

© Euroopa Liit, 2015

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

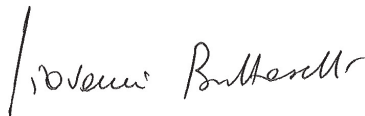
SISSEJUHATUS

Viimastel aastatel on andmekaitse tõusnud poliitilise otsustusprotsessi ja tegevuse planeerimise tähelepanu keskmesse.

Euroopa Liidus võidakse tulevikus 2014. aastat meenutada pöördelisena – aastana, mil põhiõiguste hartas sätestatud õigus eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitsele muutus õigusteooriast otsustavalt reaalsuseks. Euroopa Kohus märkis oma põhjapanevates kohtuotsustes andmete säilitamise direktiivi kohta ja kohtuasjas „Google Spain”, et seadusandjad ja vastutavad töötajad peavad tagama, et isikuandmeid töödeldakse õiglaselt ja taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks proportsionaalselt. Juba neljandat aastat kestvad arutelud Euroopa Liidu ühtsete eeskirjade reformi üle on lõpule jõudmas: Euroopa Parlament kiitis kindlalt heaks isikuandmete kaitse üldmääruse muudetud teksti ning nõukogu arutas üliolulisi jõustamise ja järjepidevuse küsimusi. Vahepeal süvenes massijälgimise probleem ja hakati järjest rohkem tundma vajadust Euroopa Liidu ja tema ülemaailmsete partnerite vaheliste andmevoogude parameetrite läbivaatamise ja selgitamise järele.

2014. aasta oli üleminekuaasta nii Euroopa Liidule üldiselt kui ka meie asutusele. Siin aastaaruandes antakse ülevaade Euroopa Andmekaitseinspektori tegevusest ja eesmärgist suurendada Euroopa Liidu asutuste suutlikkust vastutustundliku andmetöötamise alal ning lõimida andmekaitse-eeskirjad ja -põhimõtted senisest paremini poliitika kujundamisse. Lisaks töötlemistoimingute eelkontrollile ja muudele kontrollidele ning arvukatele arvamustele ja märkustele poliitikalgatuste kohta, sealhulgas märkustele toimuvate andmekaitsereformide kohta, oleme avaldanud mitu olulist juhenddokumenti, mis käsitlevad näiteks andmesubjekti õigusi, andmete edastamist ja andmekaitset finantsteenuste eeskirjades.

Tänu 2014. aastal oma kümneaastase ametiaja Euroopa andmekaitseinspektorina lõpetanud Peter Hustinx'i rahulikule mõjuvõimule ja raugematutele jõupingutustele ning tänu meie asutuses töötavate inimeste oskustele ja pühendumusele on andmekaitse saavutanud kindla koha Euroopa Liidu poliitikakujundamise peavoolus. Peteri pärandile tuginedes on meie 2015. aasta märtsis avaldatud strateegias sätestatud järgmise viie aasta prioriteedid teha riikide andmekaitseasutuste ning Euroopa Parlamendi ja liikmesriikidega veelgi tihedamat koostööd, et Euroopa Liit tegutseks ühiselt, usaldusväärselt ja ühtselt, et kaitsta üksikisiku õigusi ja huve meie üha rohkem üleilmastavas ja digitaalsemas ühiskonnas.

Giovanni Buttarelli
Euroopa andmekaitseinspektor

Wojciech Wiewiórowski
Inspektori asetäitja

2014. AASTA PÕHISÜNDMUSED

2014. aasta oli Euroopa Andmekaitseinspektori jaoks üleminekuaasta, mida iseloomustasid uue andmekaitseinspektori ja tema asetäitja hilinenud valimine ja ametisse nimetamine. Aasta algusesse kavandatud ametisse nimetamised toimusid alles aasta lõpus. Kuigi sellest tulenev ebakindlus mõjutas Euroopa Andmekaitseinspektori tegevuse kavandamist tervikuna, jätkasime oma ülesannete täitmist vastavalt määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud kohustustele.

Järelevalve ja jõustamine

Nagu varasematelgi aastatel, seisnes suur osa meie tegevusest põhiliselt enam kui 60 Euroopa institutsioonis ja asutuses toimuva isikuandmete töötlemise nõuete järelevalves ja tagamises. Meie selle valdkonna tegevuse keskmes olid eelkontroll, konsultatsioonid, kaebused, kontrollid ja külastused. Juhtumeid oli suhteliselt palju, kuid suutsime siiski parandada oma töökorralduse tõhusust.

Peale selle tegelesime kogu aasta jooksul tihedas koostöös iga Euroopa Liidu institutsiooni ja asutuse määratud andmekaitseametnikuga jätkuvalt teabe levitamise ja juhendamise, et aidata edendada Euroopa Liidu institutsioonides ja asutustes andmekaitsekultuuri. Eelkõige väärivad äramärkimist järgmised saavutused:

- veebruaris võeti vastu **suunised** üksikisikute (andmesubjektide) õiguste kohta,
- juulis võeti vastu **kirjalikud seisukohad** andmete edastamise kohta ja
- detsembris võeti vastu **suunised** huvide konflikti kohta;
- mitu konkreetsete andmekaitseküsimuste arutamise koosolekut Euroopa Liidu asutuste vastutavate töötajatega;
- kolm konverentsi Euroopa haldusjuhtimise koolis (EUSA) ja üks andmekaitsekoordineerijate õpikoda;
- kaks, juunis ja novembris toimunud andmekaitseametnike kohtumist.

Senisest ettevaatavamad poliitikanõuanded

2014. aastal vaatasime üle, kuidas täidame oma õiguslikku kohustust anda institutsioonidele ja asutustele nõu. Juunis avaldatud **poliitikadokumendis** „Euroopa andmekaitseinspektor kui Euroopa Liidu institutsioonide nõustaja seoses poliitika ja õigusaktidega: kümme aastat kogemusi“ kordasime oma põhimõtteid, milleks on erapooletus, terviklus, läbipaistvus ja pragmaatilisus, ning võetud kohustust teha ulatuslikku, kaasavat ja ettevaatavat koostööd sidusrühmadega. Meie eesmärk on arendada kõikides institutsioonides ja Euroopa Liidu asutustes koolituste ning üldiste ja valdkondlike suuniste abil vastutuskultuuri, et asutused saaksid teha uute ettepanekute andmekaitsemõju kohta teadlikke otsuseid. Oleme juba hakanud pöörama tähelepanu koostööle vähem tuttavate partneritega, sealhulgas komisjoni siseturu ja teenuste peadirektoraadi ning nõukogu eesistujaga, kes teadvustavad andmekaitse tähtsust üha rohkem. Lisaks oleme loonud korrapärased kontaktid ja teabevahetuse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) ja rahvusvaheliste organisatsioonide, sealhulgas Euroopa Nõukoguga.

Algatasime andmekaitse, konkurentsivõime ja tarbijaõiguse vastastikmõju analüüsi, avaldades 2014. aasta märtsis esialgse arvamuse „**Privacy and competitiveness in the age of big data**“ („**Eraelu puutumatus ja konkurentsivõime suurandmete ajastul**“). Seda teemat hakati arutama 2014. aasta juunis toimunud õpikojas, kus osalesid kõigi kolme õigusvaldkonna Euroopa Liidu ja USA eksperdid.

Asutustega peetud asjaliku ja sihipärase dialoogi alusel otsustasime spetsiaalselt välja töötada poliitikavahendid – sealhulgas temaatilised või valdkonnasuunised –, et teavitada poliitikakujundajaid ja seadusandjaid eraelu puutumatus ja andmekaitse põhiõiguse tähtsusest konkreetsetes sektorites.

2014. aasta novembris valmis neist vahendeist esimene, mis keskendus finantsteenuste eeskirjadele ehk valdkonnale, kus on viimastel aastatel toimunud ulatuslik õigusreform. Meie valdkonnasuunised tuginesid siseturu ja teenuste peadirektoraadi poolt 2014. aasta veebruaris korraldatud seminaril saadud teadmistele.

Andmekaitse uue õigusraamistiku ettevalmistamine: kas uus raamistik on peagi valmis?

Andmekaitseraamistiku reform on olnud Euroopa Liidu seadusandjate jaoks üks viimaste aastate suurimaid ja keerukamaid ülesandeid. Riikide, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil tuntakse suurt huvi kahe ettepaneku eelnõu kujunemise vastu. Need käsitlevad isikuandmete kaitse üldmäärust ja direktiivi üksikisikute kaitse kohta seoses isikuandmete töötlemisega kuritegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil. Euroopa Andmekaitseinspektor jätkas 2014. aastal toimunud kriitilise tähtsusega läbirääkimistel tihedat koostööd Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoniga.

Koostöö

Nii nagu 2013. aastal, osutasime ka 2014. aastal uue teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) järelevalve koordineerimisrühmale sekretariaaditeenust ning juhtisime Eurodac'i, viisainfosüsteemi (VIS) ja tolliinfosüsteemi (TIS) järelevalve koordineerimisrühmi.

Osalesime jätkuvalt aktiivselt artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma tegevuses, olles õigustatud huve käsitleva arvamuse järelemeetmete (sidusrühmadega konsulteerimine ja nende seisukohtade analüüs) raportööriks ning kahe teema, luure ja riikliku julgeoleku eesmärgil toimuvat elektroonilise side jälgimist käsitleva arvamuse ja töödokumendi ning õigusnormide järgimise tagamise rahvusvahelise koordineerimise kokkulepet käsitleva dokumendi kaasraportööriks.

Tehnika areng ja andmekaitse

2014. aastal käsitletud teemad hõlmasid ühendatud mobiilseadmete laiemat leviku mõju ja turvaintsidentide arvukust, mida käsitlesime koos muu tehnika arenguga Euroopa Andmekaitseinspektori [uudiskirjades](#).

Käsitlesime tehnikaküsimusi ka oma poliitikaarvamustes ning järelevalvemärkustes ja -otsustes, samuti suunistes, näiteks 2014. aastal konsulteerimiseks esitatud e-side suunistes.

2014. aastal asutasime Euroopa Andmekaitseinspektori IT-poliitika labori, mille seadmete ja vahenditega saab hinnata meie järelevalvetegevuses kasutatavate teatud toodete ja süsteemide eraelu puutumatuses seotud aspekte.

IT-labor on nüüd tegevust alustanud ja seda hakkavad täiendama mobiilsed IT-vahendid kohapealsete esitluste, katsete ja/või kohapealsete tehniliste katsete tegemiseks kontrollkäikudel ja audititel.

Käsitlesime andmekaitse ja eraelu puutumatuses valdkonda ka võrgutehnika vaatenurgast. Moodustasime 2014. aastal koostöös riikide andmekaitseasutuste, ettevõtlike ja akadeemilistest ringkondadest pärit arendajate ja teadlaste ning kodanikuühiskonnaga internetis eraelu kaitse korraldamise võrgustiku (IPEN). Algatuse eesmärk on töötada välja võrgutehnikatavad, mis arvestavad eraelu puutumatuses küsimusi ja julgustavad insenere loimima eraelu puutumatuses mehhanisme internetistandarditesse, -teenustesse ja -rakendustesse.

Esimene IPENi [õpikoda](#) toimus 26. septembril 2014 Berliinis ning selle korraldasid koos mitu andmekaitseasutust ja muud organisatsiooni. Õpikoja eesmärk oli tuvastada olemasoleva tehnika puudusi seoses eraelu puutumatuses ja töötada välja kasulikke lahendusi. 2015. aastal võrgustik laieneb ja jätkab tööd 2014. aastal seatud tegevussuundadel.

Kohtuasjad

Seoses kohtute tegevusega lubas Euroopa Kohus meil menetluse astuda ja esitada kirjalikud seisukohad kohtuasjas C-615/13 P: ClientEarth ja PAN Europe, mis oli seotud läbipaistvuse ja dokumentidele juurdepääsuga.

Teavitamine ja teabevahetus

Teabe ja teabevahetuse tähtsus Euroopa Andmekaitseinspektori, tema volituste, põhimõtete ja otsuste teadvustamisel on suur.

2014. aastal tutvustasime Euroopa Andmekaitseinspektori tegevust mitmel üritusel, näiteks jaanuaris andmekaitsepäeval, mais Euroopa Liidu avatud uste päeval ja neljal

Euroopa haldusjuhtimise koolis (EUSA) toimunud konverentslõunal.

Vastasime oma pädevuse piires 132 kodaniku kirjalikule teabetaotlusele, 38 kirjalikule teabetaotlusele ja 42 ajakirjanduse intervjuutaotlusele.

2014. aasta lõpuks oli meie uudiskirjal 2373 tellijat ja meie Twitteri kontol 2000 jälgijat. Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehte külastati 194 637 korda ning võtsime oma ruumides vastu 7 õppekülastust. Kõik need saavutused toetavad seisukohta, et meie poole pööratakse Euroopa Liidu tasandi andmekaitseküsimustes üha rohkem.

Personalikulude aastaeelarve

Euroopa Andmekaitseinspektorile 2014. aastaks eraldatud eelarve oli 8 018 796 eurot, mis on 4,66% võrra suurem kui 2013. aastal.

2014. aastal järgisime endiselt täielikult Euroopa Liidu kokkuhoiu- ja eelarve konsolideerimise poliitikat ning täitsime täpselt komisjoni suuniseid. Meie eelarveettepanek pidi siiski sisaldama assigneeringuid, mida oli vaja Euroopa Andmekaitseinspektori töötajate volituste lõppemisega seotud õiguslike kohustuste täitmiseks.

Komisjoni soovitatud kokkuhoiupoliitika rakendamiseks vähendasime kolmandat aastat järjest enamikku oma kulutustest või külmutasime need 0% juures ning kärpisime märkimisväärselt olulisi eelarveridu, näiteks tõlkimine (-17%), väljaanded (-25%) ja institutsioonide tegevus (-17%).

Uue järelevalveteostajate rühma moodustamiseks korraldatud valikumenetluse venimise tõttu on koostatud paranduseelarve, et tagastada volituste ajutise pikendamise seotud kasutamata vahendid 2014. aasta juunis Euroopa Liidu üldeelarvesse.

Meie eelarve täitmise määr ületas 2014. aastal eesmärgiks olnud 85%.

2014. aasta oli personalivaldkonnas eriti edukas aasta. Ühelt poolt nõudis uute personalieeskirjade jõustumine 2014. aasta jaanuaris paljude rakendusmeetmete ajakohastamist. Enne aasta lõppu võeti vastu terviklikud rakenduseeskirjad.

Samal ajal võeti vastu ka hulk olulisi poliitikadokumente, eelkõige uus õppe- ja arengupoliitika ning selle rakendamisdokument, kaks katseprojekti ning DNAd, stressi ja sisesuhtlust käsitlevad dokumendid. Peale selle võeti vastu uus Euroopa Andmekaitseinspektori töötajate tegevusjuhend ja tutvustati seda töötajatele.

Euroopa Andmekaitseinspektori tegevus 2014. aastal: põhinäitajad

- Vastu võeti 144 eelkontrolliarvamust ja 26 muud arvamust
- Saadi 110 kaebust, millest 39 tunnistati vastuvõetavaks
- Saadi 48 haldusmeetmetealase nõustamise taotlust
- Tehti 4 kohapealset kontrolli ja 4 visiiti
- Avaldati 2 suunist ja 1 kirjalik seisukoht
- Koostati 14 õiguslikku arvamust ja 1 esialgne arvamus
- Anti välja 13 ametlike märkuste kogumit
- Koostati 33 mitteametlike märkuste kogumit

2013. ja 2014. aasta strateegia

2013. ja 2014. aasta strateegias seadsime mitu strateegilist eesmärki, et suurendada Euroopa tasandil oma põhitegevuse mõju andmekaitsele. Nende eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude hindamiseks määrasime kindlaks eesmärkide saavutamisel otsustava tähtsusega tegevused. Nendega seotud peamised tulemusnäitajad, mis on loetletud tabelis, aitavad meil jälgida ja vajaduse korral kohandada meie tegevuse mõju ja ressursikasutuse tõhusust.

Käesolevas peatükis käsitleme tegevuse tulemuslikkust 2014. aastal vastavalt 2013. ja 2014. aasta strateegias määratletud

strateegilistele eesmärkidele ja tegevuskavale. Tegevuskava tegevuste kokkuvõte on esitatud eespool 2014. aasta üldülevaates.

Tulemused näitavad üldiselt, et meie tegevus muutub üha tulemuslikumaks. Strateegia rakendamine kulgeb üldiselt kavakohaselt ja parandusmeetmeid ei ole praegu vaja võtta.

Peale selle eeldab 2015.–2019. aasta strateegia vastuvõtmine 2015. aasta märtsis peamiste tulemusnäitajate hindamist, et arvestada uue strateegia eesmärgi ja prioriteete. Seetõttu võib nende järjepidevuse ja asjakohasuse tagamisel tekkida üks või mitu uut peamist tulemusnäitajat, mis esitatakse enne avaldamist põhjalikuks sisekonsulteerimiseks.

Peamiste tulemusnäitajate tabelis on iga tulemusnäitaja ja arvutusmeetodite lühikirjeldus.

Näitajaid võrreldakse enamasti algsete eesmärkidega. Kolme näitaja 2014. aasta tulemusi võrreldakse 2013. aasta tulemustega.

Peamised tulemusnäitajad kirjeldavad järgmiste strateegiliste eesmärkide saavutamise ulatust.

1. Edendada Euroopa Liidu institutsioonides ja asutustes *andmekaitsekultuuri*, et nad teadvustaksid oma kohustusi ja vastutaksid andmekaitseõuete järgimise eest.
1., 2. ja 3. peamine tulemusnäitaja. Kõik eesmärgid on saavutatud.
2. Tagada, et Euroopa Liidu seadusandja (komisjon, Euroopa Parlament ja nõukogu) teadvustaks andmekaitseõudeid ja arvestaks uute õigusaktide väljatöötamisel andmekaitsega.
4. ja 5. peamine tulemusnäitaja. 5. peamise tulemusnäitaja eesmärk on saavutatud.

4. peamise tulemusnäitaja tulemused vastavad ametlike ja mitteametlike märkuste osas 2013. aasta tulemustele, kuid arvamuste arv vähenes 2014. aastal. See oli ühelt poolt tingitud suuremast valikulisusest ja teiselt poolt asjaolust, et komisjon tühistas või lükkas edasi mitu meie käsitletavat algatust (nt maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi läbirääkimised Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) ja Venemaaga).

3. Parandada head koostööd andmekaitseasutustega, eriti artikli 29 töörühmaga, et tagada andmekaitse suurem järjepidevus Euroopa Liidus.
2013. aasta tulemused määravad 6. peamise tulemusnäitaja eesmärgi. 2014. aasta tulemused olid suurepärased, sest eesmärk ületati oluliselt.
7. peamine tulemusnäitaja on seotud 1., 2. ja 3. strateegilise eesmärgiga. Eesmärk ületati oluliselt.
4. Töötada välja tõhus teabevahetusstrateegia.
2013. aasta tulemused määravad 8. peamise tulemusnäitaja eesmärgi. Sellega seoses külastati Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehte 2014. aastal vähem. Peamine põhjus oli uute järelevalveteostajate hilinenud ametisse määramine. Aasta võrra pikendatud volituste kehtivuse ajal oli vähem uusi otsuseid ja uusi projekte. See on mõjutanud huvi meie veebilehe vastu.
5. Parandada Euroopa Andmekaitseinspektori inim-, finants-, tehniliste ja korraldusressursside kasutust (asjakohaste menetluste, oskuste ja teadmistega).
9. ja 10. peamine tulemusnäitaja. Mõlemad eesmärgid on saavutatud.

Põhinäitaja	Kirjeldus	Tulemused 2013. a seisuga	Tulemused 2014. a seisuga	Eesmärk
1. põhinäitaja	Tehtud kontrollide/külastuste arv Hindamine: võrreldakse eesmärgiga	3 visiiti 8 kontrolli	4 külastust 4 kontrolli	Vähemalt 8
2. põhinäitaja	Euroopa Liidu institutsioonides ja asutustes korraldatud või kaaskorraldatud teabe- ja koolitusalgatuste (õpikojad, kohtumised, konverentsid, koolituskursused ja seminarid) arv Hindamine: võrreldakse eesmärgiga	4 koolituskursust 4 õpikoda (3 koostöös infotehnoloogiapolitika talitusega)	8 (3 Euroopa haldusjuhtimise kooli, 1 andmekaitsekoordineerijate, 2 andmekaitseametnike, 1 Euroopa Avaliku Halduse Instituudi, 1 kommunikatsiooni peadirektoraadiga)	8 (õpikojad + koolituskursused)
3. põhinäitaja	Andmekaitseametnike ja andmekaitsekoordineerijate rahulolu koolituskursuste ja suunistega Hindamine: iga koolituskursuse korraldamisel ja iga suunise avaldamisel uuritakse andmekaitseametnike ja andmekaitsekoordineerijate rahulolu	Andmekaitseametnike põhikoolitus: 70% positiivne tagasiside Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) töötajate koolitus: 92% positiivne tagasiside	100%	60% positiivne tagasiside
4. põhinäitaja	Euroopa Andmekaitseinspektori poolt seadusandjale esitatud ametlike ja mitteametlike arvamuste arv Hindamine: võrreldakse eelmise aastaga	Arvamused: 20 Ametlikud märkused: 13 Mitteametlikud märkused: 33	Arvamused: 15 Ametlikud märkused: 13 Mitteametlikud märkused: 33	2013. aasta tulemus on võrdlusalus
5. põhinäitaja	Meie meetmete loendis kindlaksmääratud meetmete rakendamise määr Hindamine: nende algatuste protsent, mille kohta märkuste esitamise tähtaeg on möödunud ja mida rakendati 2013. aasta loendi kohaselt	90% (18/20)	89%	90%
6. põhinäitaja	Nende artikli 29 tööühma käsitletud juhtumite arv, kus Euroopa Andmekaitseinspektor on andnud olulise kirjaliku panuse Hindamine: võrreldakse eelmise aastaga	13	27	2013. aasta tulemus on võrdlusalus
7. põhinäitaja	Nende juhtumite arv, kui antakse juhtnööre uute tehniliste lahenduste kohta Hindamine: võrreldakse eesmärgiga	21	58	20
8. põhinäitaja	Euroopa Andmekaitseinspektori veebisaidi külastuste arv Hindamine: võrreldakse eelmise aastaga	293 029 (+63% võrreldes 2012. aastaga)	194 637	2013. aasta tulemus on võrdlusalus
9. põhinäitaja	Eelarve täitmise määr Hindamine: aasta jooksul töödeldud maksete summa ja aastaeelarve jagatis	84,7%	85,8%	85%
10. põhinäitaja	Euroopa Andmekaitseinspektori töötajatele koolituste korraldamise määr Hindamine: tegelike koolituspäevade arv jagatakse prognoositud koolituspäevade arvuga	85%	87,4%	80%

JÄRELEVALVE JA JÕUSTAMINE

Euroopa Andmekaitseinspektori üks põhiülesanne on teha Euroopa institutsioonides ja asutustes toimuvate andmetöötlustoimingute sõltumatut järelevalvet. Õiguslik alus on andmekaitsemäärus (EÜ) nr 45/2001, milles on sätestatud andmetöötlejate kohustused ning nende isikute õigused, kelle isikuandmeid töödeldakse.

Järelevalveülesannete hulka kuuluvad nii andmekaitseametnike nõustamine ja toetamine riskantsete andmetöötlustoimingute eelkontrollimise teel kui ka uurimine, sealhulgas kohapealsed kontrollid ja kaebuste menetlemine. Euroopa Liidu institutsioone ja asutusi nõustatakse ka haldusmeetmete konsultatsioonide ja temaatiliste suuniste vormis.

Meie strateegiline eesmärk

Edendada Euroopa Liidu institutsioonides ja asutustes andmekaitsekultuuri, et nad teadvustaksid oma kohustusi ja vastutaksid andmekaitseõuete järgimise eest.

Andmekaitseametnikud

2014. aastal teatati meile üheksa uue andmekaitseametniku ametisse määramisest Euroopa Liidu institutsioonides.

Osalesime andmekaitseametnike kohtumistel, mis toimusid juunis Brüsselis (korraldajateks Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon) ning novembris Thessaloníkis (korraldajaks Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop)).

Juunis toimunud kohtumisel tutvustasime Euroopa Liidu andmekaitse õigusaktide reformi uusimat teavet ning valdkonna kohtupraktikat. Kohtumine oli meie jaoks ka sobiv võimalus esitada andmesubjekti õiguste suuniseid, mis töid kaasa põhjaliku arutelu, kuidas selliseid taotlusi praktikas käsitleda.

Cedefopis toimunud kohtumisel käsitleti Euroopa Andmekaitseinspektori uusi volitusi ja andmekaitseametnike rahvusvahelist rolli. Tutvustasime ka oma 2014. aasta juulis vastu võetud kirjalikke seisukohti andmete edastamise kohta ja huvide konflikti suuniseid,

mis mõlemad tekitasid huvitavaid arutelusid. Kõrgelt hinnati ka meie uusimat teavet turvalisuse ja tehnikaküsimuste kohta, eriti seoses Euroopa Andmekaitseinspektori kogemustega pilvandmetöötluse kasutamisel ja turvanõuete rikkumiste käsitlemisel. Tutvustasime ka mõningaid tähelepanuväärseid teemasid, millega tegeleme järelevalve ja nõuete järgimise tagamisel, näiteks konsultatsioonimenetlus CCAs (*Collège des Chefs d'administration*), andmekaitseametnike kaasamine kaebuste menetlemisse ja õiguste edasilükkamise dokumenteerimise tähtsus kooskõlas määruse artikliga 20.

2014. aasta juunis korraldasime koos andmekaitseametnike koosolekuga andmekaitseametnike koolituse. Peale selle toimusid Euroopa Andmekaitseinspektori töötajate vahetud nõustavad kohtumised mõne andmekaitseametnikuga. Andmekaitseametnike konkreetsete vajaduste rahuldamisele on kaasa aidanud ka nõustamiskülastuste väljatöötamine.

Telefonipäringute arv on suurenenud ja seepärast võtsime kasutusele andmekaitseametnike infotelefoni, mis töötab kindlatel aegadel nädalas ja millele vastab Euroopa Andmekaitseinspektori töötaja. Infotelefoni kaudu saame anda andmekaitseametnike lihtsate küsimuste põhjal kiiresti ja mitteametlikult konkreetset nõu ning see tugevdab meie ja Euroopa Liidu institutsioonide andmekaitseametnike head koostööd ja teabevahetust. 2014. aastal saabus infotelefonile keskmiselt 4 kõnet kuus.

Eelkontroll

Suur osa (2014. aastal 80%) riskantseid andmetöötlustoiminguid, millest meile teatatakse, on seotud kõigi Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste ühiste haldusmenetlustega, näiteks töötajate värbamise, nende iga-aastane hindamise või haldusjuurdluste tegemisega.

Saime 2013. ja 2014. aastal palju teateid ning veelgi rohkem soovitusi, mille täitmist tuleb kontrollida, mistõttu töötasime välja kriteeriumid, mille alusel saame valida soovitude täitmise kontrollimisi täpsemini. Täpsema valimisega saame keskenduda riskantsetele andmetöötlustoimingutele. Meie

muude soovitude täitmist kontrollib asjakohase institutsiooni või asutuse andmekaitseametnik kooskõlas vastutuse põhimõttega.

Eelkontroll võimaldab saada süstemaatiliselt teavet Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste tegevuse kohta ning Euroopa Andmekaitseinspektoril mõista andmekaitsepõhimõtete rakendamise viise või puudusi. Saame eelkontrolli kaudu palju teavet; esitatud arvamuste suur arv aitab arendada muid järelevalvevahendeid, näiteks kontrole, uuringuid, päringuid ning kontroll- ja nõustamiskäike.

2014. aastal saime 80 eelkontrolliteadet, millest üks võeti hiljem tagasi. Jätkus 2013. aastal laekunud tagantjärele esitatud ja seni käsitlemata teadete menetlemine.

2014. aastal esitasime 144 eelkontrolliarvamust (ligikaudu 58% rohkem kui 2013. aastal) ja 26 muud arvamust (24% rohkem kui 2013. aastal).¹ Kokku vaatasime läbi 185 teadet, millest mõne kohta esitasime ühisarvamuse. Analüüsisime mitmesuguseid küsimusi, millest mõnda on käsitletud käesoleva aruande täisversioonis.

Kaebused

Määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaselt on Euroopa Andmekaitseinspektori üks põhiülesanne kaebuste kuulamine ja uurimine ning nende alusel või omal algatusel uurimiste tegemine (artikkel 46).

2014. aastal esitati Euroopa Andmekaitseinspektorile 110 kaebust, mis on ligikaudu 41% rohkem kui 2013. aastal. 72 neist olid vastuvõetamatud – enamik oli seotud andmetöötlusega riigi tasandil, mitte Euroopa Liidu institutsioonis või asutuses.

Ülejäänud 39 kaebust vajasis põhjalikku uurimist (ligikaudu 30% rohkem kui 2013. aastal). Peale selle oli 31. detsembri 2014 seisuga uurimise, läbivaatamise või järelmeetmete võtmise etapis veel 18 varasematel aastatel esitatud ja vastuvõetavaks tunnistatud kaebust (kolm 2011. aastast, kolm 2012. aastast ja kaksteist 2013. aastast).

¹ Kui Euroopa Andmekaitseinspektor saab teate, kuid andmetöötlustoiming ei kuulu artikli 27 kohaldamisalasse, võib ta siiski esitada soovitusi.

Nõuetele vastavuse jälgimine

Euroopa Andmekaitseinspektor vastutab määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetele vastavuse jälgimise ja kohaldamise tagamise eest. Jälgimiseks on mitu viisi: kord kahe aasta tagant toimuvad korrapärased ülduuringud või sihipärasemad jälgimistegevused, näiteks külastused või kontrollid.

Hiljuti võtsime kasutusele uue külastusliigi, **nõustamiskülastused**, mille korral määratakse kaks Euroopa Andmekaitseinspektori töötajat kohapealseteks nõustajateks. Seda tüüpi külastus on praktiline vahend, millega lahendada konkreetseid probleeme, levitada teavet, soodustada koostööd ja suurendada külastatava asutuse vastutavust. Ühel juhul kasutasime nõustamiskülastuse järelmeetmena Euroopa Andmekaitseinspektori töötaja lühiajalist **lähetust**.

2014. aasta jaanuarist detsembrini külastasime nelja Euroopa Liidu asutust: Euroopa Investeeringufondi, Euroopa Liidu Satelliidikeskust, Euroopa GNSSi Agentuuri ja Euroopa Liidu Julgeoleku-uuringute Instituuti.

2014. aastal jätkasime varasemate kontrollide järelmeetmete võtmist. Lisaks kontrollisime Frontexit ja Euroopa Parlamenti ning korraldasime terviseandmete kontrolli Euroopa Komisjonis ja nõukogus.

Haldusmeetmetealane nõustamine

Euroopa Andmekaitseinspektor esitab Euroopa Liidu institutsioonide taotlusel või enda algatusel arvamusi andmekaitseküsimuste kohta. Euroopa Andmekaitseinspektor võib esitada arvamuse otsuse või muu **üldkohaldatava** haldusdokumendi kohta, mis on seotud isikuandmete töötlemisega asjaomases Euroopa Liidu institutsioonis (artikli 28 lõige 1). Euroopa Andmekaitseinspektor võib anda nõu ka selliste juhtumite korral, mis on seotud **konkreetsete andmetöötlustoimingutega või küsimustega** määruse tõlgendamise kohta (artikli 46 punkt d).

Nõustamise korraldamisel kehtib **vastutuse** põhimõte. Euroopa Liidu institutsioonid peavad kõigepealt küsima nõu oma andmekaitseametnikult ja seepärast kaasama oma andmekaitseametniku selliste meetmete kavandamisse, mis mõjutavad õigust andmekaitsele. Kui andmekaitseametnik ei suuda sobivat lahendust leida, võib küsida nõu

Euroopa Andmekaitseinspektorilt. Nõustamine peab olema seotud **uute** või **keerukate küsimustega** (valdkonnas puudub pretsedent, puuduvad toimimispõhimõtted või määruse teatud mõistete määratlus on ebaselge).

Saime 2014. aastal 48 haldusmeetmetega seotud nõustamise taotlust. Uuriti mitmesuguseid küsimusi, millest mõnda kirjeldatakse käesoleva aruande täisversioonis.

Andmekaitse suunised

2014. aasta veebruaris avaldasime **suunised üksikisikute õiguste kohta isikuandmete töötlemisel**.

Suuniste sisu põhineb Euroopa Andmekaitseinspektori seisukohtadel andmesubjekti õiguste kohta, mis on esitatud Euroopa Andmekaitseinspektori mitmes arvamuses Euroopa Liidu andmetöötlustoimingute kohta. Suunistes kirjeldatakse meie seisukohti ja soovitusi seoses määruse (EÜ) nr 45/2001 asjakohaste põhimõtetega ning selgitatakse praegusi parimaid tavasid ja muid asjakohaseid küsimusi. Suunised tõstavad näiteks esile määruses sätestatud isikuandmete laia mõistet, mis hõlmab palju rohkem kui ainult konkreetse isiku nime.

14. juulil 2014 võtsime vastu **kirjalikud seisukohad andmete edastamise kohta**, mille eesmärk on juhendada Euroopa Liidu institutsioone ja asutusi, kuidas tõlgendada ja kohaldada määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud eeskirju isikuandmete rahvusvahelisel edastamisel.

Meie juhendid keskenduvad peamiselt meetodilisele analüüsile, mille Euroopa Liidu institutsioonid ja asutused peavad tegema enne isikuandmete edastamist kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele.

Vastutavate töötajate ja andmekaitseametnike tegevuse lihtsustamiseks nende eeskirjade kohaldamisel on toodud näiteid ja esitatud kontroll-loend etappide kohta, mida tuleb määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 9 kohaldamisel järgida. Kirjalikes seisukohtades antakse ka asjakohast teavet Euroopa Andmekaitseinspektori järelevalve- ja nõuete järgimise tagamise rolli kohta andmete edastamise kontekstis.

2014. aasta detsembris avaldasime **suunised isikuandmete kogumise, töötlemise**

ja avaldamise kohta seoses huvide deklaratsioonidega, mis esitatakse huvide konflikti vältimise eesmärgil Euroopa Liidu institutsioonides ja asutustes. Suunised pakuvad Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele praktilisi juhiseid, kuidas täita andmekaitseõudeid ja leida üldsuse huvides oleva läbipaistvuse ning üksikisiku eraelu puutumatus ja andmekaitse õiguse tasakaal. See tasakaalustamine võib kaasa aidata institutsioonide tegevusele üldsuse ja enda töötajate usalduse suurendamisel.

Euroopa Liidu institutsioonide vastutavuse suurendamise osana soovime pakkuda andmekaitseametnikele, andmekaitsekoordineerijatele ja vastutavatele töötajatele **koolitust ja juhendeid**, et nad mõistaksid paremini andmekaitsepõhimõtteid ja enda võimalikke kohustusi.

Euroopa Liidu andmekaitsepäeval 28. jaanuaril 2014 osalesime andmekaitsekoordineerijate koosolekul Euroopa Komisjonis ja pidasime kõne määruse (EÜ) nr 45/2001 teemal üldise andmekaitseraamistiku praeguse reformi kontekstis. Üritus võimaldas arutada andmekaitsekoordineerijatega määruse kui Euroopa Liidu avaliku teenistuse töövahendi üksikasju ja võimalikku täiustamist õigusakti läbivaatamisel.

13. juunil 2014 korraldasime Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste andmekaitseametnike üldkoolituse, mis keskendus teate vormi täitmisele.

Lisaks pakkusime taotluspõhiseid erikoolitusi mõne asutuse töötajatele (Frontex) või andmekaitseametnikele (Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (EDCD), Euroopa Liidu Julgeoleku-uuringute Instituut (EUISS), Euroopa Investeeringufond (EIF)) ning ühe koolituse nõukogu, Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee praktikantidele.

2014. aasta juunis ja detsembris esinesime ettekandega Maastrichtis Euroopa Avaliku Halduse Instituudi (EIPA) korraldatud koolituskursustel, millel osalesid andmekaitseametnikud, andmekaitsekoordineerijad ja vastutavad töötajad. Rääkisime määruse (EÜ) nr 45/2001 eripärast, Euroopa Andmekaitseinspektori rollist järelevalves ja nõuete järgimise tagamises ning tutvustasime kaht juhtumiuuringut, millest üks oli seotud isikuandmete rahvusvahelise edastamise ja teine kaebuse korral juurdepääsuõiguse andmisega.

POLIITIKA JA NÕUSTAMINE

Euroopa Andmekaitseinspektor nõustab Euroopa Liidu institutsioone ja asutusi andmekaitseküsimustes paljudes poliitikavaldkondades. Nõustamine on seotud uute õigusaktide ettepanekutega ja teiste algatustega, mis võivad mõjutada isikuandmete kaitset Euroopa Liidus. Tavaliselt annab Euroopa Andmekaitseinspektor nõu ametliku arvamusega, ent võib anda juhiseid ka märkuste või poliitikadokumentide vormis.

Meie strateegiline eesmärk

Tagada, et Euroopa Liidu seadusandja (komisjon, Euroopa Parlament ja nõukogu) teadvustaks andmekaitse nõudeid ning arvestaks uute õigusaktide väljatöötamisel andmekaitsega.

2014. aasta prioriteedid

Seoses konkreetsete algatustega oli meie 2014. aasta tegevuskavas viis andmekaitse seisukohalt strateegilise tähtsusega põhivaldkonda. Allpool on kokkuvõtte meie tegevusest nendes valdkondades (üksikasjalikum teave on aruande täisversioonis).

- Andmekaitse uue õigusraamistiku ettevalmistamine
- Usalduse taastamine andmete ülemaailmse liikumise vastu pärast programmiga PRISM seotud paljastusi
- Majanduskasvu ja digitaalarengu tegevuskava toetavad algatused
- Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala edasiarendamine
- Finantssektori reform

Andmekaitse uue õigusraamistiku ettevalmistamine: kas uus raamistik on peagi valmis?

Andmekaitseraamistiku reform on olnud Euroopa Liidu seadusandjate jaoks üks viimaste aastate

suuremaid ja keerukamaid ülesandeid. Riikide, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil tuntakse suurt huvi kahe ettepaneku eelnõu kujunemise vastu. Need käsitlevad isikuandmete kaitse üldmäärust ja direktiivi üksikisikute kaitse kohta seoses isikuandmete töötlemisega kuritegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil. Euroopa Andmekaitseinspektor jätkas 2014. aastal toimunud kriitilise tähtsusega läbirääkimistel tihedat koostööd Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoniga.

Usalduse taastamine andmete ülemaailmse liikumise vastu pärast programmiga PRISM seotud paljastusi

2013. aastal selgus, et luureagentuurid ja õiguskaitseasutused olid massijälginud Euroopa Liidu kodanikke, millega selgesti rikuti üksikisikute õigust eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitsele. Euroopa Andmekaitseinspektor väljendas Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste komisjoni 2013. aasta oktoobri avalikul arutelul sellel teemal suurt muret ja rõhutas, et Euroopa Liit peab kinnitama meie eraelu puutumatusel tagamist. Arendasime seda sõnumit edasi 20. veebruari 2014. aasta arvamuses, mis käsitleb komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Usalduse taastamine Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vaheliste andmevoogude vastu“. Avaldasime toetust Ameerika Ühendriikide eraelu puutumatusel seadusele ning kutsusime edendama rahvusvahelisi eraelu puutumatusel standardeid ja kiiresti reformima Euroopa Liidu andmekaitseraamistikku.

Majanduskasvu ja digitaalarengu tegevuskava toetavad algatused

Euroopa Andmekaitseinspektor osales konstruktiivselt mitme poliitikavaldkonna, näiteks konkurentsivõime ja tarbijakaitse, internetihalduse, siseturu toimimise, digitaalse ühtse turu ning tolli ja põllumajanduse algatustes. Oleme tähelepanelikult jälginud ka Safe Harbouri kokkuleppega seotud arenguid ja komisjoni läbirääkimisi uute kaubanduslepingute üle (nt Atlandi-ülene

kaubandus- ja investeerimispartnerlus, teenustekaubanduse leping) seoses nende võimaliku mõjuga eraelu puutumatusetele ja andmekaitsele.

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala edasiarendamine

Peale selle, et Euroopa Liit arutas 2014. aastal mitut konkreetset algatust, näiteks Europoli ja Eurojusti tulevikku ning Euroopa Prokuratuuri loomist, relvakontrolli ja vara arestimist, tegi ta ka kokkuvõtte oma tegevusest vabadusel, turvalisusel

ja õigusel rajaneva ala loomisel. Jätkasime selle ulatusliku tegevuskava aktiivset kujundamist.

Finantssektori reform

Euroopa Andmekaitseinspektor on arendanud oma eriteadmisi andmekaitsestandardite kohaldamisest finantsteenuste eeskirjade kavandamisel ja rakendamisel. Oleme koostanud selle sektori jaoks esimesed suunised ja andnud nõu konkreetsete kavandatavate meetmete kohta aktsionäride õiguste, pangandussüsteemi vastupidavuse ja väärtpaberitega seotud finantstehingute läbipaistvuse teemal.

KOOSTÖÖ

Euroopa Andmekaitseinspektor teeb koostööd teiste andmekaitseasutustega, et edendada ühtset andmekaitset kogu Euroopas. Selline koostöö laieneb ka Euroopa Liidu endise nn kolmanda samba raames asutatud järelevalveasutustele ning hõlmab suuremahulisi IT-süsteeme.

Meie strateegiline eesmärk

Edendada head koostööd andmekaitseasutustega, eriti artikli 29 töörühmaga, et tagada andmekaitse suurem järjepidevus Euroopa Liidus.

2014. aastal jätkasime aktiivset osalemist **artikli 29 töörühma** tegevuses, et tagada andmekaitse suurem järjepidevus Euroopa Liidus.

Euroopa Andmekaitseinspektor osaleb liikmena töörühma tegevuses, kus tema tegevus on võrreldav suuremate andmekaitseasutuste omaga. Osalemine on siiski valikuline ja keskendub küsimustele, kus meie panus annab lisaväärtust, eelkõige Euroopa Liidu vaatenurga lisamisega, näiteks töörühma arvamuses õigustatud huvide või avatud andmete kohta. Olime tihedalt seotud ka arvamuste koostamisega seadmejälgede ja droonide ning asjade interneti kohta.

Otsene koostöö riiklike asutustega on üha tähtsam ka suuremahuliste rahvusvaheliste andmebaaside, näiteks Eurodaci, viisainfosüsteemi (VIS), teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) ja tolliinfosüsteemi (TIS) puhul, sest need vajavad koordineeritud järelevalvet. See koostöö täiendab meie järelevalvet selle valdkonna üle, kuid toimub sellest eraldi (vt 2. peatükk). Nii nagu 2013. aastal, osutasime ka 2014. aastal uue SIS II järelevalve koordineerimiserühmale sekretariaaditeenust ja juhtisime Eurodaci, VISi ja TISi järelevalve koordineerimiserühmi. Meie ülesanded on olnud muu hulgas järgmised:

- finants- ja inimressursside õigeaegse eraldamise asjakohane kavandamine,
- rühmade koosolekute koordineerimine,
- asjakohaste dokumentide koostamine ja levitamine,

- koosolekute vahepeal tegevuse ettevalmistamiseks teabevahetus rühmade liikmetega.

5. juunil 2014 osales Euroopa Andmekaitseinspektor Strasbourgis **Euroopa andmekaitseasutuste konverentsil**, mille korraldasid Euroopa Nõukogu ja Prantsusmaa andmekaitseasutus Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés (CNIL).

2014. aasta konverentsi teema oli see, kuidas andmekaitseasutused saaksid üleilmastumist arvestades paremini koostööd teha. Võeti vastu resolutsioon, mis kutsus Euroopa Nõukogu üles tugevdama isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni ajakohastamise aruteludel üksikisiku õiguste kaitset, eelkõige asutades sõltumatuid järelevalveasutusi, kes suudavad tagada nõuete järgimist ja tegema üksteisega tõhusalt koostööd.

12.–16. oktoobrini toimunud 2014. aasta **rahvusvahelise konverentsi** korraldas Mauritiuse andmekaitseamet.

Päevakorras oli mitu teemat, sealhulgas eraelu puutumatus ja andmekaitse arengumaades; ühtne kontaktpunkt: tsentraliseerimine või lähedus; järelevalve või andmejärelvalve; eraelu puutumatus digitaalajastul – ÜRO Peaassamblee resolutsioon; e-tervishoid ja andmekaitse; eetika, põhiõigused ja suurandmed ning võrgu neutraalsus ja andmekaitse. Andmekaitseinspektor osales vastutavuse- teemalises õpikojas ja territoriaalsete piiranguteta eraelu puutumatus toimkonnas ning direktor võttis sõna võrgu neutraalsuse toimkonnas.

Konverentsi olulise saavutusena võeti andmekaitseasutuste kinnisel nõupidamisel (13. ja 14. oktoobril) vastu **nõuete järgimise tagamise rahvusvahelise koostöö kokkulepe ja resolutsioon**. Seda projekti on arutatud palju aastaid ja oleme läbirääkimisi igati toetanud. Tehnika, näiteks pilvandmetöötluse, suurandmete ja asjade interneti kiire areng on tinginud vajaduse raamistiku järele, mille alusel saaksid andmekaitseasutused teha piiriülest koostööd.

Andmekaitseinspektor esines lühiettekandega ka suurt huvi äratanud **IPENi algatuse** kinnisel nõupidamisel.

Osalesime jätkuvalt olulistel kohtumistel ja selliste asjakohaste dokumentide koostamisel, mida arutati Euroopa Nõukogus (isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni ja küberkuritegevuse konventsiooni nõuandekomitees), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioonis (OECD), Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riikide majanduskoostöö foorumil (APEC), ülemaailmses eraelu puutumatuse kaitse võrgustikus (GPEN), isikuandmete kaitsega tegelevate prantsuskeelsete asutuste ühenduses (AFAPDP), Ladina-Ameerika

andmekaitsevõrgustikus, rahvusvahelises andmekaitse ja side töörühmas (Berliini rühm) ning andmekaitse ja eraelu puutumatuse eest vastutavate volinike rahvusvahelisel konverentsil.

Püüame vajaduse ja võimaluse korral jälgida, anda nõu ja esitada märkusi ka kolmandate riikide andmekaitse arengu ja rahvusvaheliste organisatsioonide, näiteks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti isikuandmete kaitse eeskirjade kohta.

KOHTUASJAD

Euroopa Liidu Kohus tunnustas Euroopa Andmekaitseinspektori õigust sekkuda Euroopa Kohtu menetlustesse broneeringuinfo kohtuasjades (kohtuasjad C-317/04 ja C-318/04, 17. märtsi 2005. aasta kohtumäärused). Euroopa Kohus leidis, et õigus sekkuda põhineb määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 41 lõike 2 teisel lõigul, mille kohaselt on Euroopa Andmekaitseinspektori ülesanne „ühenduse institutsioonide ja asutuste [...] nõustamine kõikides isikuandmete töötlemisega seotud küsimustes”. See nõustamisülesanne on laiem kui üksnes isikuandmete töötlemine nendes institutsioonides ja asutustes. Euroopa Kohus tõlgendas Euroopa Andmekaitseinspektorile määruse artikliga 47 antud pädevust artikli 41 eesmärgist lähtudes.

Euroopa Andmekaitseinspektor sekkus 2014. aastal mitmesse kohtumenetlusse:

- T-115/13: Dennekamp vs. parlament (läbipaistvus ja juurdepääs dokumentidele);

- T-343/13: CN vs. parlament (delikaatsete isikuandmete avaldamine veebilehel);
- C-615/13 P: ClientEarth ja PAN Europe (isikuandmete mõiste tõlgendamine läbipaistvuse ja dokumentidele juurdepääsu kontekstis ja vastavus määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 8 punktile b ning eraelu puutumatus põhiõiguse ja isikuandmete kaitse põhiõiguse erinevus).

Määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaselt saab Euroopa Andmekaitseinspektori tegevuse peale esitada kaebuse Euroopa Liidu Kohtule (artikkel 32). Euroopa Andmekaitseinspektori otsused võib näiteks edasi kaevata Euroopa Liidu Kohtusse (vt 2. peatükk). Seni on Euroopa Andmekaitseinspektori vastu kohtusse pöördutud kolmel korral. Kõik kolm kohtuvaidlust kaotati.

JUURDEPÄÄS DOKUMENTIDELE JA LÄBIPAISTVUS

Euroopa Liidu asutusena ja ka tema kodukorra kohaselt kehtib Euroopa Andmekaitseinspektori suhtes 2001. aasta määrus üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele. Euroopa Andmekaitseinspektori valduses olevatele dokumentidele juurdepääsu taotluste arv on aastate jooksul üha kasvanud. 2013. aastal kahekordistus taotluste arv 12-lt 24-ni. 2014. aastal menetlesime 18 taotlust, millest 4 olid meie algsete vastuste peale esitatud kordustaotlused.

Selles valdkonnas menetletavate juhtumite arvu suurenemine näitab, et on vaja üldsuse juurdepääsu määruse praktilise rakendamise üksikasjalikumaid suuniseid. Tegeleme praegu vastamismetoodika konsolideerimisega uusimate tavade kohaselt. 2015. aastal anname Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele praktilisi nõuandeid läbipaistvuse ja isikuandmete kaitse vajaduse tasakaalustamiseks, arvestades Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas Bavarian Lager.

SEIRETEHNIKA

2014. aastal jätkasime uute tehnoloogiate poolt eraelu puutumatusesse avalduvate riskide hindamist, kogudes ja analüüsid asjakohast teavet. Samuti andsime vastutavatele töötajatele mitmes vormis nõuandeid andmekaitsemeetmete järgimise tehniliste aspektide kohta. Allpool on selle tegevuse kokkuvõte, üksikasjalik teave on käesoleva aruande täisversioonis ja Euroopa Andmekaitseinspektori [uudiskirjades](#).

Üha enamatel seadmetel (nt kantavatel või autodes kasutatavatel seadmetel) on liidesed, mille kaudu saab edastada nende seadmetega kogutavat teavet.

Tuntakse muret, et isikuandmete senisest suurem kogumine ja edastamine võib ohustada turvalisust. Suureneb ka ulatuslikult kasutatavates süsteemides avastatud raskete turvaaukude arv: 2014. aastal leiti, et mõne väga populaarse mobiilseadme näilist krüptitud sidet saab pealt kuulata. Samuti selgus, et paljude Linuxi süsteemide teatud koodilõigud on turvaauk, mille kaudu saavad ründajad vältida turvameetmeid. Avastati ka nutitelefonide operatsioonisüsteemide haavatavus, mis seisneb selles, et võrguside kiip võib ületada kõik telefoni nutiosa kaitsvad piirangud ja saada nii juurdepääsu kogu nutitelefoniga salvestatud teabele.

2014. aastal tekitasid suurt huvi mitu ulatuslikult kasutatavate süsteemide turvaauku. Mõnele turvaaukule anti nimi, näiteks Heartbleed, Gotofail ja Poodle. Turvaauk Heartbleed² avastati populaarsest internetiside krüptimise vahendist OpenSSL. Heartbleed võimaldab lugeda ja juurdepääsu andmetele, mis peaksid olema kaitstud.

Paljud populaarsed internetiteenused näisid olevat haavatavad ja süsteemide turvaauku parandamiseks võeti vajalikud meetmed. Oma teenuseid muutsid turvalisemaks ka Euroopa institutsioonid. Turvaaukuga teenuste kasutajatel soovitati muuta parooli ja turvaaukuga veebikohtade vahelise internetiliikluse krüptimissertifikaadid asendati. Kõikidele nendele meetmetele vaatamata on siiski võimalik, et leidub servereid, mida ei ole veel uuendatud ja mis kasutavad seetõttu endiselt turvaaukuga tarkvara.

2014. aastal asutati Euroopa Andmekaitseinspektori IT-poliitika labor, mille seadmete ja vahenditega saab hinnata meie järelevalvetegevuses kasutatavate teatud toodete ja süsteemide eraelu puutumatuses seotud aspekte.

IT-labor on nüüd tegevust alustanud ja seda hakkavad täiendama mobiilsed IT-vahendid kohapealsete esitluste, katsete ja/või kohapealsete tehniliste katsete tegemiseks kontrollkäikudel ja audititel.

Moodustasime 2014. aastal koostöös riikide andmekaitseasutuste, ettevõtlike ja akadeemilistest ringkondadest pärit arendajate ja teadlaste ning kodanikuühiskonnaga internetis eraelu kaitse korraldamise võrgustiku (IPEN). Algatuse eesmärk on töötada välja võrgutehnikatavad, mis arvestavad eraelu puutumatus küsimusi ja julgustavad inseneri loimima eraelu puutumatus mehhanisme internetistandarditesse, -teenustesse ja -rakendustesse.

26. septembril 2014 toimus Berliinis esimene IPENi [õpikoda](#), mille eesmärk oli tuvastada olemasoleva tehnika puudusi seoses eraelu puutumatuses ja töötada välja kasulikke lahendusi.

Pärast esimest edukat õpikoda on IPEN-algatus nüüd keskendunud tuvastatud projektide väljatöötamisele ja käsitlemisele. IPEN jätkab eraelu puutumatuses austavate tehnoloogiate arendamise võimaluste uurimist ja tagamist, et eraelu puutumatus muutub kõikide IT-arendajate jaoks oluliseks.

2014. aasta novembris tegime ülevaate Euroopa Liidu kehtivast andmekaitseraamistikust ja reformi asjakohastest elementidest Euroopa Komisjoni halduse ja eraelu puutumatuses töörühmas, kus arutati koostööpõhiste nutikate transpordisüsteemide kasutuselevõtmist, lähtudes meie peaülesandest anda nõu Euroopa Liidu seadusandjale. Eraelu puutumatuses seotud aspektid on koostööpõhiste nutikate transpordisüsteemide kasutuselevõtmisel väga olulised, sest andmeid saab kasutada profileerimiseks või jälitamiseks. 2015. aastal jätkame selle algatuse jälgimist.

Et veelgi arendada oma suutlikkust anda vastutavatele töötajatele tehniliste meetmete

2 CVE-2014-0160.

suhtes nõu andmekaitse tõhusaks rakendamiseks IT-süsteemides, oleme koostanud suunised konkreetsete IT-valdkondade jaoks. Suunised ilmuvad 2015. aasta jooksul.

2012. aastal saime teada, et mõni Euroopa Liidu veebikoht blokeerib süstemaatiliselt kõik pöördumised [võrgustikust Tor](#). Kuigi seda piiravat meetet põhjendati võrguturvalisuse tagamise vajadusega, juhtisime tähelepanu, et Euroopa Liidu õigusraamistikus tunnustatakse anonüümset sidet selge sõnaga ning tuleb nõuetekohaselt hinnata vajalikkust ja proportsionaalsust. Selle teabevahetuse tulemusel vaadati asjakohane turvapoliitika üle ja võrgustikku Tor ei blokeerita enam süstemaatiliselt, mis tuleb kasuks Euroopa ja kolmandate riikide kodanikele, kes soovivad või vajavad veebilehitsemisel eraelu puutumatus kaitset.

Meie tehnoloogia ja IT-poliitika eriteadmiste tähtsus Euroopa Andmekaitseinspektori ülesande täitmisel teha teiste andmekaitseasutustega koostööd on suur. Osalesime 2014. aastal mitmel töö-, rakke- ja allrühma kohtumisel. Küllastasime ka Tallinnas asuvat Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Ametit (eu-LISA), et teadvustada andmekaitseküsimusi ja algatada infotehnoloogia ja süsteemide IT-turvalisuse tagamise arutelusid. See ei olnud seotud kontrolliga, mida alustasime 2014. aasta lõpus eu-LISA Strasbourgi keskuses süsteemi turvalisuse ja toimimise tagamise kontrollimiseks.

Muu hulgas toetasime ka komisjoni tegevust seoses nutiarvestite ja -võrkude poliitikaga ning aitasime komisjonil välja töötada seisukohta pilvandmetöötuse kasutamise kohta avalikus halduses.

2015. AASTA PÕHIEESMÄRGID

2015.–2019. aasta üldstrateegia raames on 2015. aastaks püstitatud järgmised eesmärgid. Tulemuste aruanne avaldatakse 2016. aastal.

Järelevalve ja jõustamine

Toetame ka 2015. aastal Euroopa Liidu asutuste vastutavust isikuandmete töötlemisel.

- **Kogemuste kogu.**
Koostame määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamisel 10 aasta jooksul saadud kogemustest asutusesisese juhtumite kogu, et tagada meie väärtuslike kogemuste ülevaatlikkus.
- **Määrus (EÜ) nr 45/2001.**
Neile kindlatele kogemustele tuginedes teeme Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoniga koostööd, et tagada määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud olemasolevate eeskirjade kooskõlastamine isikuandmete kaitse üldmäärusega.
- **Koolitus ja teabevahetus.**
Jätkame Euroopa Liidu asutuste koolitamist ja juhendamist, kuidas andmekaitse-eeskirju praktikas kõige paremini järgida, keskendudes andmetöötlustoimingutele, mis on üksikisikute jaoks suure riskiga. Säilitame Euroopa Liidu asutustega tihedad suhted, pakkudes neile asjakohaseid teadmisi ja nõuandeid, mis omakorda aitavad meil suurendada praktilisi teadmisi nende reaalsest olukorrast.
- **Andmekaitseametnikud.**
Toetame jätkuvalt tihedas koostöös andmekaitseametnikega Euroopa Liidu institutsioone liikumisel üksnes nõuetele vastavusel põhinevalt meetodilt meetodile, mis põhineb ka vastutusel. Eelkõige teeme nendega koostööd isikuandmete kaitsele avalduva mõju hindamise ja andmekaitse nõuete rikkumistest teatamise valdkonnas.
- **Koordineeritud järelevalve.**
Teeme jätkuvalt suuremahuliste IT-süsteemide järelevalvet tihedas koostöös riikide andmekaitseasutustega.

- **Kontrollid.**

Parandame oma kontrollide ja külastuste metoodikat, tõhustades eelkõige IT-süsteemide kontrollimise meetodit.

Poliitika ja nõustamine

Euroopa Andmekaitseinspektori 2015.–2019. aasta strateegia osana on meie 2015. aasta poliitika- ja nõustamistegevuse viis põhivaldkonda.

- **Suurandmed ja digitaalne ühtne turg.**
Esitame oma visiooni sellest, kuidas Euroopa Liit peab tagama, et üksikisikud saaksid teha kasutajakontrolli, saada suurandmetest kasu ning tagada organisatsioonide ja ettevõtjate läbipaistvuse ja vastutavuse nende pädevusse kuuluval isikuandmete töötlemisel. Jätkame elavat arutelu, mille tekitas meie esialgne arvamus konkurentsioiguse, tarbijakaitse, eraelu puutumatus ja digitaalmajanduse kohta, osaledes üritustel ja reguleerivate asutustega peetavatel aruteludel.
- **Andmekaitseraamistiku reformimine.**
Korraldame enne 2015. aasta suve institutsioonidele infotunni, et neid teavitada ja aidata neil leida praktilisi ja paindlikke lahendusi eelseisvatel isikuandmete kaitse üldmääruse ja andmekaitse direktiivi üle õiguskaitselase koostöö raames toimuvatel kolmepoolsetel läbirääkimistel. Keskendume tihedas koostöös riikide järelevalveasutustega ka uute eeskirjade rakendamisele. Eelkõige aitame valmistuda sujuvaks üleminekuks uuele Euroopa Andmekaitse nõukogule, ilma et see piiraks kaasseadusandjate tulevast otsust andmekaitse nõukogu sekretariaadi töö korraldamise kohta. Osaleme rakendusaktide või valdkondlike õigusaktide väljatöötamise, näiteks direktiivi 2002/58/EÜ võimaliku muutmissetepaneku varajases poliitilises arutelus.
- **Rahvusvahelised kokkulepped.**
Teeme Euroopa Liidu institutsioonidega tulevikku suunatud koostööd selle nimel, et tagada andmekaitsepõhimõtete nõuetekohane ja järjepidev arvestamine rahvusvaheliste kaubandus- ja õiguskaitselepingute, näiteks Atlandi-ülese kaubandus- ja

investeeringispartnerluse, teenustekaubanduse lepingu ja programmi Safe Harbour ning USAGA sõlmitud terrorismi rahastamise jälgimise programmi lepingu kavandatud automaatse pikendamise läbirääkimistel. Pakume oma teadmisi ja abi ka kehtivate lepingute, näiteks kahepoolsete broneeringuinfo lepingute täitmise järelevalveks, kui asjakohane.

- **Siseküsimuste poliitikakujundajate toetamine.**

Soovime koostada koostöös komisjoni ekspertidega suunised andmekaitse eeskirjade ja põhimõtete lõimimiseks sisejulgeoleku, piirihalduse ja rändega seotud ettepanekute ja poliitikaga. Uus Euroopa julgeoleku tegevuskava peab hõlmama andmekaitse õigusaktide paremat lähenemist selles valdkonnas ja suuremahuliste IT-süsteemide järelevalve järjepidevust. Oleme teatud meetmete, näiteks praegu arutatavate Euroopa Liidu broneeringuinfo direktiivi ja e-piiride paketi puhul pakkunud institutsioonidele koostööd, et leida võimalusi vähendada sekkumist suure hulga potentsiaalselt mõjutatud üksikisikute eraelu puutumatus ja andmekaitse õigusesse. Meie nõuanded põhinevad hiljutisel kohtupraktikal, eelkõige Euroopa Kohtu otsusel kohtuasjas „Digital Rights Ireland“ andmete säilitamise direktiivi kohta. Koostame ka taustadokumendi, arendades vajalikkuse ja proportsionaalsuse mõistet, eelkõige hiljutise kohtupraktika kontekstis, ja selgitades, kuidas neid tuleks kohaldada andmekaitset mõjutavate ettepanekute suhtes.

- **Töömeetodite kokkuleppimine Euroopa Liidu institutsioonide ja asutustega.**

Nagu on märgitud meie poliitika dokumendis, püüame oma poliitilist ja nõustamisrolli täites institutsioonidega kokku leppida tõhusad tööviisid – võimaluse korral vastastikuse mõistmise memorandumite kaudu. Ootame oma nõuannete väärtuse kohta tagasisidet. See tugineb hiljutisele tihedale koostööle eesistujariigi Itaaliaga seoses maksuasutuste vahel pangakontoteabe automaatse vahetuse direktiivi eelnõuga. Jätkame ühishuvitavates küsimustes tihedat koostööd Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga.

Koostöö

Meie eesmärk on, et Euroopa Liit oleks eraelu puutumatus ja andmekaitse küsimustes üksmeelne. Seepärast on meie strateegia keskmes tihedat koostöö teiste andmekaitseasutustega.

- **Koordineeritud järelevalve**

Peame jätkuvalt prioriteediks tõhusat ja lojalset osalemist tolliinfosüsteemi, Eurodaci, siseturu infosüsteemi, SIS II ja viisainfosüsteemi koordineeritud järelevalves ning selle toetamist. Meie eesmärk on rakendada endise nn kolmanda samba süsteemide suhtes konsolideeritumat ja tõhusamat juhtimismudelit.

- **Artikli 29 töörühm**

Osaleme aktiivselt töörühma tegevuses peale Euroopa Andmekaitseõukogule sujuva ülemineku tagamise ka poliitiliste arvamuste väljatöötamisel ja toetamisel nii allrühmade kui ka täiskogu kohtumistel (vajaduse korral raportöörina) ning Euroopa Liidu asutuste ja IT-süsteemide tegevuse järelevalves.

- **Kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid**

Edendame ülemaailmset liitu andmekaitse- ja eraelu puutumatus asutustega, et leida tehnilised ja õiguslahendused suurte andmekaitseprobleemide, näiteks suurandmete, asjade interneti ja massijärelevalve jaoks. Osaleme täielikult ka andmekaitse ja eraelu puutumatus aruteludest rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas Euroopa Nõukogus ja OECDs.

IT-poliitika

- **Andmekaitse digiteerumine**

Üks meie põhitegevusi selle strateegilise eesmärgi saavutamisel on sidusrühmadega, eelkõige tehnikaringkondadega suhete parandamine lõimitud ja vaikumisi andmekaitse valdkonnas toimuva valdkondadevahelise koostöö suurendamise nimel.

- **Internetis eraelu kaitse korraldamise võrgustik**

Keskendume jätkuvalt andmekaitse ja eraelu puutumatus valdkonnale võrgutehnika vaatenurgast. Kuivõrd internetis eraelu kaitse korraldamise võrgustikku (IPEN) kuuluvad andmekaitseasutuste, äri- ja akadeemiliste

ringkondade ning kodanikuühiskonna eksperdid ja see eristub seepärast teistest võrgustikest, on IPENi tegevus suunatud praktilistele küsimustele. 2015. aastal võrgustik laieneb ja jätkab tööd 2014. aastal seatud tegevussuundadel.

- **Tehnoloogiaseire**

Meie tehnoloogiaseiretegevus muutub nähtavamaks ja teistele sidusrühmadele kättesaadavaks, et nad saaksid oma tööks teavet. Peale meie enda tegevuse ning andmekaitseasutuste ja tehnoloogiaekspertide rühmadega Euroopa Liidu tasandi koostöö jaoks teabe hankimise teeme oma aruanded üldsusele kättesaadavaks.

- **Tehnoloogia- ja andmekaitse suunised**

Andmekaitsekultuuri edendamiseks Euroopa Andmekaitseinspektori järelevalve all olevates Euroopa Liidu institutsioonides valmivad 2015. aastal konkreetsete tehnoloogiavaldkondade, näiteks mobiilseadmete, veebiteenuste ja pilvandmetöötamise suunised ning avaldatakse ka muude valdkondade, näiteks riskijuhtimise suunised.

- **IT-turvalisus**

IT-turvalisuse haldamise tähtsus on aastate jooksul suurenenud. Järelevalveasutusena jätkame oma IT-turvalisuse eriteadmiste arendamist ja süstemaatilist kasutamist kontrolli- ja auditeerimistegevuses ning IT-turvalisuse tagajate koostööpartnerina, keskendudes eelkõige Euroopa Liidu institutsioonidele.

Muud valdkonnad

Teavitamine ja teabevahetus

2015. aasta on Euroopa Andmekaitseinspektori jaoks muutuste aasta. Uusi volitusi ja strateegiat arvestades on tunda ootusärevust ja järgmise viie aasta eesmärkide saavutamise potentsiaali. See kajastub mitmes eelseisvas suures teabe- ja teabevahetuse projektis, näiteks järgmistes.

- **Uus visuaalne identiteet.**

Üks 2015. aasta oluline projekt on meie visuaalse identiteedi muutmine – võtame kasutusele uue logo ja kujunduse. Uue visuaalse identiteedi tõttu uuendame ka kõiki Euroopa Andmekaitseinspektori teabematerjale (meened, väljaanded,

veebileht). Seepärast on see pikaajaline projekt, sest jätkame olemasolevate materjalide kasutamist ja uuendame neid vajadust mööda, näiteks tiraaži lõppedes või materjalide vananedes.

- **Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehe ajakohastamine.**

Teeme ka oma veebilehel mõningaid olulisi tehnilisi uuendusi ja uuendame ka selle ilmet.

- **Selge keel.**

Oleme viimastel aastatel teinud väga palju, et saavutada selge keele kasutamise eesmärk. Kõige olulisem on hajutada mulje, et andmekaitse on väga juriidiline ja tehniline valdkond. See on endiselt meie prioriteet ja seega jätkame 2015. aastal selge keele kasutamist, et muuta tehnikaküsimused arusaadavamaks, tuues üldsusele mõistetavaid näiteid.

Ressursihaldus ja personalitöö professionaalsemaks muutumine

Euroopa Andmekaitseinspektori uued volitused ja strateegia toovad kaasa muutusi, mis mõjutavad meie personali tööd ja avaldavad mitmeaastase kokkuvõtte poliitika tulemusel vähenevale eelarvele lisasurvet.

- Neist muutustest võib direktiivi 95/46/EÜ asendava uue andmekaitsemääruse tõenäoline vastuvõtmine otseselt mõjutada Euroopa Andmekaitseinspektori organisatsioonistruktuuri, eelkõige kui meile antakse komisjoni ettepaneku alusel ülesanne pakkuda uuele Euroopa Andmekaitse nõukogule sekretariaaditeenust. Sellest tulenevalt on 2015. aasta eelarves uus III jaotis „Euroopa Andmekaitse nõukogu” ja teisel poolaastal luuakse Euroopa Andmekaitse nõukogu rakkerühm.

- 2015. aastal on kavas koostada kaks dokumenti selle kohta, kuidas suurendada meie asutuse vastutavust ja eetilist: järelevalveteostajate uus tegevusjuhend ja rikkumisest teatamise strateegia vastavalt Euroopa Ombudsmani soovitudele.

Meie eesmärk on olla eeskujuks ja seepärast teeme Euroopa Andmekaitseinspektori andmekaitseametnikuga väga tihedat koostööd eraelu puutumatusele avalduva mõju hindamisel ja andmekaitseteadete läbivaatamisel pärast uute personalieeskirjade jõustumist.

www.edps.europa.eu

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-9242-079-6

EDPS

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR